

Utlåtande Rotel X (Dnr KS 2019/738)

Motion om att Skönhetsrådet ges beslutsrätt

Motion av Peter Wallmark och Martin Westmont (båda SD)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Jonas Naddebo anför följande.

Ärendet

Peter Wallmark och Martin Westmont (båda SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionärerna framför att Rådet till skydd för Stockholms skönhet (Skönhetsrådet) bör ges beslutsrätt i frågor som rör bevarandet av Stockholms skönhet. Motionärerna anser att det finns ett behov att kulturellt viktiga frågor behandlas på ett mer varsamt sätt än idag och att Skönhetsrådet därför ska få beslutsrätt från att idag endast vara rådgivande. I motionen föreslås att kommunfullmäktige beslutar att Skönhetsrådet ges beslutsrätt i frågor som rör bevarandet av Stockholms skönhet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB och Skönhetsrådet.

Stadsledningskontoret anser att förslaget innebär att rådets fristående ställning skulle riskera att inskränkas och därtill strida mot plan- och bygglagen.

Kulturnämnden anser att förslaget är tveksamt ur rättslig och demokratisk synvinkel och bedömer att den nuvarande ordningen, med Skönhetsrådet som

ett fristående expertorgan under kommunfullmäktige, är bra och ser inga skäl att ändra den.

Stadsbyggnadsnämnden bedömer att förslaget är tveksamt ur rättslig och demokratisk synvinkel samt att förslaget skulle inskränka den beslutsrätt som den politiskt tillsatta stadsbyggnadsnämnden har idag.

Bromma stadsdelsnämnd anser att Skönhetsrådets nuvarande funktion som rådgivande instans/remissinstans fungerar bra.

Norrmalms stadsdelsnämnd stöder inte förslaget att låta Skönhetsrådet gå från att vara en rådgivande expertgrupp till att få beslutsrätt eftersom det vore att gå ifrån att Stockholms stad är en politikerstyrd organisation. Ett råd ska inte ha beslutsrätt.

Skärholmens stadsdelsnämnd yttrar sig inte kring huruvida förslaget om att ge beslutsrätt till Skönhetsrådet skulle vara ett bättre sätt att hantera beaktandet och bevarandet av Stockholms kulturella värden i jämförelse med idag, samt ställer sig frågan om det är möjligt att delegera sådana beslut från politisk nivå.

Skönhetsrådet anser att som fri expertinstans direkt under fullmäktige kan rådet till sin natur inte ha rätt att överpröva demokratiskt fattade beslut. Om det skulle ges beslutsrätt skulle det hundraåriga arbetssätt som utvecklats mellan skönhetsråd och förvaltning inte kunna fungera som tidigare, samt att förslaget innebära en dubblerad stadsbyggnadsnämnd. Skönhetsrådet önskar ingen förändring av den ordning som utvecklats att fungera väl under ett sekel.

Stockholms Stadshus AB anser att det är viktigt att bevara stadens skönhet och konstaterar att stadens bolag och förvaltningar remitterar ut stadsbyggnadsärenden till både Skönhetsrådet och andra berörda instanser vilket är ett arbetssätt som ger folkvalda politiker möjlighet att ta hänsyn till både skönhetsrådets och andras synpunkter. Koncernledningen anser inte att Skönhetsrådet behöver få någon särskild beslutsrätt i frågor som rör bevarandet av Stockholms skönhet.

Mina synpunkter

Under de dryga hundra år som Skönhetsrådet verkat i Stockholm har frågan om rådets arbetsformer diskuterats vid återkommande tillfällen. Skönhetsrådet är unikt i så måtto att det både är en del av staden och samtidigt verkar som ett fristående expertorgan. Oavsett uppfattning om Skönhetsrådets skiftande inspel i stadsbyggnadsfrågor under rådets långa historia kan jag konstatera att dess fria roll har varit en styrka. Som en fri, granskande och rådgivande instans har rådet kunnat yttra sig utan att behöva ta hänsyn till partsintressen, ekonomi och genomförandefrågor. Genom att tilldelas beslutanderätt skulle rådet från-

tas dessa styrkor då dess fristående ställning skulle förändras i grunden. Därtill skulle beslutsrätt för Skönhetsrådet strida mot plan- och bygglagen. Att ge rätten att överpröva demokratiskt fattade beslut skulle, som Skönhetsrådet lyfter i sitt remissyttrande, innebära en dubblerad stadsbyggnadsnämnd. Av ovan anledningar ställer jag mig inte bakom Sverigedemokraternas förslag om att ge Skönhetsrådet beslutsrätt.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Kadir Kasirga (S) enligt följande.

Vi anser att motionens förslag är tveksamt ur rättslig och demokratisk synvinkel. Skönhetsrådet kan som fristående granskande och rådgivande instans yttra sig utan att behöva ta hänsyn till partsintressen, ekonomi och genomförandefrågor. Detta skulle gå förlorat om rådet gavs beslutsrätt. Rådets sammansättning med sakkunniga är inte heller skapat för att vara en beslutsinstans. Utgångspunkten i de kommunala nämndernas arbete är att folkvalda ytterst är ansvariga för de beslut som fattas. Motionens förslag frångår därför grundläggande demokratiska principer om folkligt inflytande. Grundprinciperna för det demokratiska arbetet i kommunerna är väl förankrat och formulerat i bland annat kommunallagen. Det är märkligt att motionärerna verkar ha svårt att acceptera det grundläggande arbetssätt som dessa principer och kommunallagen beskriver.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 6 maj 2020

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Jonas Naddebo

Mats Larsson

Reservation anfördes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motion av Peter Wallmark (SD) och Martin Westmont (SD) om att Skönhetsrådet ges beslutsrätt
2. Därutöver anføres följande:

Stadens kulturfastigheter måste hanteras varsamt och nybyggnationer måste passa in i ett sammanhang om vi vill att Stockholms skönhet ska bevaras.

Genom att göra Skönhetsrådet till ett beslutande organ så ökar skyddet för att stadens viktiga kulturbyggnader kan bevaras till kommande generationer. Det handlar om att på bästa sätt hantera beaktandet och bevarandet av Stockholms kulturella värden på ett bättre sätt än vad som sker idag. Vi får inte glömma att en stor anledning till att Stockholm är en stad som är populär hos besökare är just för Stockholms unika charm.

I beslutande nämnder sitter det oftast politiker, många gånger utan tillräcklig adekvat kunskap för att ta viktiga beslut som har en stor inverkan och påverkan kring det som gör Stockholm originellt idag. Vår målsättning är att Skönhetsrådet representeras av en samlad expertis som har kompetensen och viljan att göra det som är bäst för Stockholm och bevarandet av stadens utveckling. Skönhetsrådets uppbyggnad idag, med en stor politisk färgning anser vi är något som bör ses över.

Motionärerna är fullt medvetna om att förslaget är inget som kan genomföras på kort tid, men frågan är så pass viktig för Stockholm och stockholmarna att motionen bör bifallas så den övergripande kunskapen kring Stockholms kultur och skönhetsvärden också får en större plats i debatten kring Stockholms utveckling.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog (S) med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Peter Wallmark och Martin Westmont (båda SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionärerna framför att Rådet till skydd för Stockholms skönhet (Skönhetsrådet) bör ges beslutsrätt i frågor som rör bevarandet av Stockholms skönhet. Motionärerna anser det finns ett behov att kulturellt viktiga frågor behandlas på ett mer varsamt sätt än idag och att Skönhetsrådet därför ska få beslutsrätt från att idag endast vara rådgivande. I motionen föreslås att kommunfullmäktige beslutar att Skönhetsrådet ges beslutsrätt i frågor som rör bevarandet av Stockholms skönhet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB och Skönhetsrådet.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Skönhetsrådet har en i förhållande till andra förvaltningar fri ställning. I rådets reglemente anges att rådets uppdrag är att vara rådgivare åt kommunens olika myndigheter, kommittéer, delegationer och utskott i frågor som rör Stockholms stads offentliga konstverk, konstnärligt eller kulturhistoriskt värdefull stadsbild eller kommunens och dess omgivningars övriga skönhets- och naturvärden. Rådet verkar direkt under kommunfullmäktige som också utser ledamöter efter förslag från i reglementet fastställda organisationer. Åtta av ledamöterna är sakkunniga som nomineras av i reglementet fastställda organisationer, fyra ledamöter är förtroendevalda politiker och den trettonde ledamöten utses av övriga ledamöter i rådet.

Skönhetsrådet kan som fristående granskande och rådgivande instans yttra sig utan att behöva ta hänsyn till partsintressen, ekonomi och genomförandefrågor. Genom att tilldelas beslutanderätt skulle rådet få ett ansvar att göra avvägningar mellan olika intressen och dess fristående ställning skulle förändras och riskera att inskränkas.

Skönhetsrådet granskar i huvudsak detaljplaner och bygglovsärenden som remitterats från stadsbyggnadskontoret. Enligt 5 kap 27 § i plan- och bygglagen antas detaljplaner av kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige får dock uppdra åt kommunsty-

relsen eller byggnadsnämnden att anta planer som inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Att ge Skönhetsrådet beslutsrätt i dessa ärenden skulle strida mot plan- och bygglagen.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 november 2019 följande.

Att godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen ser liksom motionärerna att Stockholms kulturhistoriska värden är viktiga att värna i stadsutvecklingen och att det behövs en gedigen och bred expertis om stadens kulturvärden och historia. Skönhetsrådet fyller en mycket viktig funktion i Stockholm när det gäller stadsplanering och stadsutveckling. Motionens förslag att ge Skönhetsrådet beslutsrätt tolkar kulturförvaltningen som ett förslag att ge Skönhetsrådet en annan möjlighet att fatta beslut, än den beslutsrätt rådet redan har enligt sitt reglemente. Hur en sådan beslutsrätt skulle kunna utformas eller organiseras framgår inte av förslaget. Kulturförvaltningen anser att förslaget är tveksamt ur rättslig och demokratisk synvinkel. Det verkar till exempel inte rimligt att Skönhetsrådet skulle få en beslutsrätt som inskränker den beslutsrätt som den politiskt tillsatta stadsbyggnadsnämnden har idag. Kulturförvaltningen bedömer att den nuvarande ordningen, med Skönhetsrådet som ett fristående expertorgan under kommunfullmäktige, är bra och förvaltningen ser inga skäl att ändra den.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 januari 2020 följande.

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Ulf Walther m.fl. (S) och Jonas Santesson (V), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Madeleine Kaharascho Fridh (Fi) som instämde i särskilt uttalande från Ulf Walther m.fl. (S) och Jonas Santesson (V).

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 januari 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Skönhetsrådets verksamhet styrs av *Reglemente och delegationsordning för rådet till skydd för Stockholms skönhet (2006:23)*. Där framgår också tydligt att rådet är rådgivare åt kommunens olika myndigheter, kommittéer, delegationer och utskott och att rådet i sådan egenskap på anmodan kan avgiva yttranden i dylika frågor. Rådet får dessutom själv ta initiativ till att lämna de förslag och framställningar till kommunens olika myndigheter och verksamheter som rådet finner påkallade. Rådet fattar självständiga beslut vid sina sammanträden och de fungerar alltså rådgivande för andra delar av staden. Till skillnad från de flesta andra verksamheter har Skönhetsrådet ingen nämnd eller styrelse som utgörs av politiska representanter eller tjänstemän i staden. Det ger dem en unik förutsättning. Syftet kan antas vara att rådets ledamöter i sitt agerande enbart ska styras av hänsyn till sin egen kompetens inom ett specifikt område. Rådet har en sammansättning av expertis inom ett antal olika områden. Syftet med nuvarande organisation är att den kompetensen ska kunna höras utan hänsynstagande till andra krav och mål som stadens organisation har att ta hänsyn till och beakta.

Allmänna intressen som rör exempelvis konstnärliga värden, hänsyn till stads- och landskapsbild samt krav på god helhetsverkan regleras enligt plan- och bygglagen och olika allmänna och enskilda intressen ska vägas mot varandra. Beslut avseende denna avvägning ska fattas av kommunens byggnadsnämnd (stadsbyggnadsnämnden i Stockholms fall) eller kommunfullmäktige. I de besluten har stadsbyggnadsnämnden och kommunfullmäktige att bevaka ett flertal aspekter, lagrum och gällande regleringar. Att peka ut vissa allmänna intressen, samt tillskapa en särskild kommunal myndighet med rätt att ta beslut i dessa på samma nivå som stadsbyggnadsnämnden eller kommunfullmäktige, skulle strida mot plan- och bygglagens reglering och andra lagstiftningar som reglerar kommunal verksamhet. såvida inte Skönhetsrådets utgångspunkter, roll och uppgift förändras i grunden.

Stadsbyggnadskontoret ser liksom motionärerna att Stockholms kulturhistoriska värden är viktiga att värna i stadsutvecklingen och att det behövs en gedigen och bred expertis om stadens kulturvärden och historia. Kontoret besitter en hög kompetens med arkitekter samt expertis inom kulturmiljö och det bebyggelseantikvariska området. Dessutom har kontoret kompetens inom andra områden som är nödvändiga för framtagande av planer, t.ex. inom ekologi, vatten, risk, buller. Skönhetsrådet fyller en viktig funktion i Stockholm när det gäller stadsplanering och stadsutveckling. Motionens förslag att ge Skönhetsrådet beslutsrätt tolkar kontoret som ett förslag att ge Skönhetsrådet en annan möjlighet att fatta beslut än den rätt rådet redan har enligt sitt reglemente. Hur en sådan beslutsrätt skulle kunna utformas eller organiseras framgår inte av förslaget.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att förslaget är tveksamt ur rättslig och demokratisk synvinkel. Det är till exempel inte rimligt att Skönhetsrådet skulle få en beslutsrätt som inskränker den beslutsrätt som den politiskt tillsatta stadsbyggnadsnämnden

har idag. Det framstår heller inte som lämpligt att överföra de ansvarsområden stadsbyggnadsnämnden, enligt lag har, till Skönhetsrådet. Det skulle dessutom i förlängningen, om det var möjligt, förändra rådets förutsättningar, roll och ansvar i grunden. Kontoret bedömer sammantaget att den nuvarande ordningen, med Skönhetsrådet som ett fristående expertorgan under kommunfullmäktige, är bra och kontoret ser inga skäl att ändra den ordningen.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

Nämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på motionen.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 juli 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Skönhetsrådet, som inrättades 1919, är ett opolitiskt organ och en kommunal instans som har till uppgift att granska detaljplaner och bygglovsärenden remitterade från stadsbyggnadskontoret. Rådet fungerar både som medaktörer och som ett kvalitetssäkringsorgan som agerar rådgivande, granskar konstruktivt och ger förslag för att hitta en positiv utveckling. Rådets målsättning är inte att motsätta sig alla förslag som påverkar stadsmiljön utan deras önskan är att finnas med och påverka för en bättre och, till historiebevarandet sett, positiv utveckling. Rådet har även rätt att själva lyfta och driva frågor som anses relevanta för Stockholms stadsmiljö. Dessutom kan privatpersoner skriva till rådet med förfrågningar om att få ärenden prövade. Det är bara enstaka kommuner utöver Stockholm som har ett skönhetsråd t.ex. Värmdö, Katrineholm, Söderköping och nu senast Sundsvall (2019). Malmö skönhetsråd är en ideell organisation.

Skönhetsrådet styrs av sitt reglemente som fastställdes 1928 av kommunfullmäktige och som än idag i huvudsak är oförändrat. Rådet ligger som en fri instans direkt under kommunfullmäktige och är inte underordnad någon nämnd eller annan förvaltning. Rådets ledamöter väljs efter nomineringar av kommunfullmäktige. De tolv ledamöterna väljer i sin tur en trettonde ledamot – av tradition en stockholmskännare, ofta en författare. Rådets tyngd, trots att det inte har formell beslutsrätt, ligger hos dess ledamöter och deras respektive kompetens. För skyddet av Stockholms byggnader och bebyggelsemiljöer har *Stockholms Stadsmuseum* ett visst ansvar. Byggnader kan vara särskilt värdefulla ur en historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt och får enligt Plan- och Bygglagen (PBL) då inte förvanskas. Vad gäller den kulturhistoriska klassificeringen är det Stadsmuseet som har ansvaret och de har tagit fram en metod enligt tre klassificeringar (blå, grön, gul) för detta arbete. Klassificeringen fungerar som underlag i kommunens arbete med detaljplanering och bygglovsprövning. Bromma stadsdelsförvaltnings syn på Skönhetsrådets mandat är att rådets nuvarande funktion som rådgivande instans/remissinstans är tillräcklig.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 november 2019 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen har förståelse för att det finns en oro att viktiga värden kan förloras i en tid när stora byggnationer pågår i staden och Stockholm växer mer än någonsin tidigare. Förvaltningen stöder dock inte förslaget att låta Skönhetsrådet gå från att vara en rådgivande expertgrupp till att få beslutsrätt eftersom det vore att gå ifrån att Stockholms stad är en politikerstyrd organisation. Ett råd ska inte ha beslutsrätt. Rådet för funktionshinderfrågor konstaterar även att Skönhetsrådet i allmänhet inte gör en bedömning i ärenden utifrån ett funktionshinderperspektiv. Om en åtgärd har påtaglig inverkan på stadsmiljön och kulturhistoriska värden äventyras så kan den prövas rättsligt i Mark- och miljödomstolen, vilket illustreras av fallet med Nobelhuset där planen stoppades. Förvaltningen och Råden anser emellertid att Skönhetsrådet har en viktig roll som rådgivande remissinstans i stadsmiljöfrågor och det är viktigt att dess synpunkter beaktas inför beslut. Stadsdelsförvaltningen ser dock en möjlighet att stärka den demokratiska processen genom öppna nämndmöten vid exempelvis Stadsbyggnadsnämndens, Exploateringsnämndens och Trafik- och renhållningsnämndens sammanträden. På samma sätt som är möjligt vid Stadsdelsnämndernas sammanträden idag.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutar att godkänna förvaltningens svar på remissen.

Reservation anfördes av Rudy Espinoza m.fl. (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Tapani Juntunen (SD), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (Fi) som instämde i reservationen av Rudy Espinoza m.fl. (V).

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser det viktigt att olika perspektiv och intressefrågor har möjlighet att komma fram och påverka olika beslut där de är relevanta. Skönhetsrådets roll och råd kan vara avgörande gällande frågor som påverkar kulturhistoriska värden och det är därför viktigt att rådet yttrar sig vid ärenden som berör sådana frågor. Det finns samtidigt andra instanser med specialistkunskap inom andra områden vars råd eller yttrande kan ha stor påverkan på planeringen. Förvaltningen instämmer med motionärerna i att beslutsfattande instanser som behöver ta hänsyn till olika och inte sällan motstridiga intressen ska ha möjlighet och skyldighet att ta stöd i sådan specialistkunskap. Förvaltningen kan däremot inte yttra sig kring huruvida förslaget om att ge beslutsrätt till Skönhetsrådet skulle vara ett bättre sätt att hantera beaktandet och bevarandet av Stockholms kulturella värden i jämförelse med idag. Förvaltningen ställer sig framförallt frågan om det är möjligt att delegera sådana beslut från politisk nivå.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 25 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Underremiss

Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse.

Svenska Bostäder anser att skönhetsrådet är en av många viktiga remissinstanser när det gäller stadsbyggnadsfrågor och att rådets synpunkter bör vara rådgivande. Bolaget konstaterar att det förlitar sig på att nuvarande system med folkvalda politiker som tar beslut, och att politikerna bör ha tillräckliga kunskapsunderlag för detta genom de underlag som tas fram och de remissutskick som sker.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen anser att det är viktigt att bevara stadens skönhet. I linje med detta kan också koncernledningen konstatera att stadens bolag och förvaltningar vad gäller stadsbyggnadsfrågor remitterar ut ärenden till både skönhetsrådet och andra berörda instanser. Koncernledningen kan konstatera att nuvarande arbetssätt ger folkvalda politiker möjlighet att ta hänsyn till både skönhetsrådets och andras synpunkter. Då kan olika avvägningar göras i ett sammanhang inför de beslut som ska fattas. Därför ser koncernledningen att skönhetsrådet inte behöver få någon särskild beslutsrätt i frågor som rör bevarandet av Stockholms skönhet.

Skönhetsrådet

Skönhetsrådet beslutade vid sitt sammanträde den 26 augusti 2019 följande.

Skönhetsrådet anser motionen besvarad enligt nedanstående.

Under de hundra år som rådet verkat i Stockholm har frågan om rådets arbetsformer diskuterats vid återkommande tillfällen. Detta skedde exempelvis 1994 efter att en motion med liknande innehåll framställdes av Stockholmspartiet. Bakgrunden till Skönhetsrådet går att finna i stadsbyggnadsdebatten vid förrförra sekelskiftet. Efter inrättandet 1919 och fram till att rådet fick sitt reglemente från kommunfullmäktige 1926 belystes frågan om rådets arbetsformer grundligt. Skönhetsrådet är unikt i så måtto att det både är en del av staden och samtidigt verkar som ett fristående expertorgan. Reglementet ger rådet vittgående möjligheter att rådgöra stadens olika myndigheter, men också att kräva in de underlag rådet finner lämpliga och att på eget bevåg väcka förslag genom skrivelser till stadens olika organ. Rådets ledamöter väljs av fullmäktige efter förslag från externa akademier, kommittéer och organisationer. Åtta av dessa ledamöter är särskilt sakkunniga inom vissa områden, medan fyra väljs att representera stockholmarna på förslag från partierna. Den trettonde ledamoten väljer rådet självt, liksom att det självt utser ordförande, vice ordförande och sekreterare. Detta för att kunna fungera oberoende från dagspolitikens majoritet och opposition. Efter inval representerar rådets ledamöter endast sin egen kunskap och erfarenhet. Skönhetsrådet fungerar som fast remissinstans för stadsbyggnadsnämnden och yttrar sig över samtliga planförslag inom kommunens gränser samt över principiellt viktiga bygglov eller andra för stadsbilden avgörande ärenden. Som fri expertinstans direkt under fullmäktige kan rådet till sin natur inte ha rätt att överpröva demokratiskt fattade beslut. Om det skulle ges beslutsrätt skulle det hundraåriga arbetssätt som utvecklats mellan skönhetsråd och förvaltning inte kunna fungera som tidigare utan rådet skulle istället komma att vara en dubblerad stadsbyggnadsnämnd. Skönhetsrådet skulle därmed upphöra att utgöra en fristående expertis vars kunskap står till beslutsfattarnas förfogande. Liksom vid behandlingen av Stockholmspartiets motion 1994 söker inte Skönhetsrådet någon förändring av den ordning som utvecklats att fungera väl under ett sekel.

Reservationer m.m.

Stadsbyggnadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Ulf Walther m.fl. (S) och Jonas Santesson (V) enligt följande.

Vi delar stadsbyggnadskontoret uppfattningen om att motionens förslag är tveksamt ur rättslig och demokratisk synvinkel. Utgångspunkten i nämndens arbete är att folkvalda ytterst ska kunna fatta och vara ansvariga för det beslut nämnden är har som uppgift eller är skyldiga att fatta beslut om. Motionens förslag tar steg i fel riktning och frångår viktiga grundläggande demokratiska principen om folkligt inflytande. Grundprinciperna för det demokratiska arbetet i våra kommuner är väl förankrat och väl formulerat i bland annat i kommunallagen. Det är märkligt att motionären och partiet ifråga har sådana svårigheter att acceptera det grundläggande arbetssätt som dessa principer och kommunallagen beskriver.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Rudy Espinoza m.fl. (V) enligt följande.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutar att föreslå att motionen avslås.

Motionen är formulerad med anledning av vikten att bevara Stockholms kulturhistoriska värden i tider av snabba förändringar i stadsmiljön. Vi anser dock att det både finns rent funktionella argument för att avslå motionen, samt är den är kulturpolitiskt hämmande i sin begränsade insikt om vad kulturhistoriska värden är och gör. Om Skönhetsrådet (Rådet till skydd för Stockholms skönhet) gavs beslutsrätt skulle de i praktiken bli en dubblerad stadsbyggnadsnämnd och deras funktion som fri expertinstans inom staden sättas ur spel. Rådet själva stödjer inte denna utveckling. Vad som är kulturhistoriskt värdefullt är inte fastlagt en gång för alla som motionen antyder. Det förändras över tid och i relation till samhällsutvecklingen i övrigt. Föremål, praktiker och miljöer ges olika värde under olika perioder beroende på vad olika intressenter vill lyfta fram om sin samtid och framtid (sk historiebruk). Enligt de nationella kulturmiljömålen, vilka myndigheten Riksantikvarieämbetet ansvarar för, bör kulturarv och kulturmiljöer inte bara bevaras utan också användas och utvecklas. Materiellt kulturarv, såsom en byggd miljö, ställs i relation till immateriellt kulturarv och behov kring att stärka helhetsmiljöer även utifrån sociala och funktionella aspekter. Bevarande utifrån en viss definition av skönhet och estetik blir därför ett begränsande förhållningssätt. Forskning visar också att utveckling av besöksnäring i anslutning till kulturmiljöer kan ha både positiv och negativ effekt genom att ekonomisk vinning inte sällan kommer i konflikt med social hållbarhet. I exemplet Skärholmens bergbana har Skön-

hetsrådet inte bara avstyrkt bifall till bygglov för en ny konstruktion utan även gett råd för hur en ny bergbana bör se ut. Ett stort antal personer är i behov av bergbanan för att kunna ta del av olika samhällsfunktioner i sin vardag, och om Skönhetsrådet skulle ges beslutsrätt ser vi risker med att dessa behov ytterligare marginaliseras. Vi vill uppmuntra till ökade konstruktiva medborgardialoger om hur Skärholmen kan utvecklas och i dessa dialoger kan Skönhetsrådet ha en stödjande roll. Eftersom Stadsdelsförvaltningen anser sig ha nytta av Skönhetsrådets expertis i vissa ärenden, anser vi att en motion som i praktiken omöjliggör rådets nuvarande funktion bör avslås av Stadsdelsnämnden. Vi menar också att motionens fokus på skönhet och missuppfattningar kring kulturhistoriska värden motiverar ett avslag. Den varsamhet i förhållande till kulturellt viktiga frågor som återopas i motionen bör också ställas i relation till att motionärerna talar för ett rasistiskt parti med en högst exkluderande uppfattning om vilka kulturrelaterade frågor som anses viktiga.

Reservation anfördes av Tapani Juntunen (SD) om att motionen ska bifallas.